TA’LIM - JAMIYAT TARAQQIYOTINING ASOSI

Javliyeva Farangiz Davron qizi
Talaba, Guliston davlat pedagogika instituti
Ergasheva Diyora Inomjon qizi
Talaba, Guliston davlat pedagogika institute

Annotatsiya: Har bir jamiyatning rivojlanish darajasi, avvalo, uning ta’lim tizimiga berilgan e’tibor bilan belgilanadi. Zamonaviy dunyoda ta’lim - nafaqat shaxsiy taraqqiyot, balki ijtimoiy, siyosiy va iqtisodiy yuksalishning eng muhim omilidir. Chunki bilimli avlod kelajakning kafolati sanaladi. Insonning dunyoqarashi, ijtimoiy faolligi, kasbiy malakasi va tafakkuri aynan ta’lim orqali shakllanadi. Bugungi globallashuv va raqobatbardoshlik davrida har bir davlat zamonaviy bilim va ko‘nikmalarga ega mutaxassislarni tayyorlashga intilmoqda. Bu esa jamiyatda bilimli, mustaqil fikrlaydigan, innovatsion g‘oyalarga boy shaxslar shakllanishiga zamin yaratadi. Ta’lim tizimi kuchli bo‘lgan jamiyatda ijtimoiy barqarorlik, madaniy yuksalish va iqtisodiy farovonlik yuqori bo‘ladi.

Kalit so‘zlar: ta’lim tizimi, inson kapitali, iqtisodiy rivojlanish, ijtimoiy barqarorlik, innovatsiya, raqamli texnologiyalar, globallashuv, kadrlar tayyorlash, ta’lim islohotlari, zamonaviy pedagogika, STEAM yondashuvi, sun’iy intellekt, raqobatbardoshlik, barqaror taraqqiyot, ma’naviy qadriyatlar.

Annotation: The level of development of any society is primarily determined by the attention given to its education system. In the modern world, education is not only a means of personal development but also a crucial factor in social, political, and economic advancement. An educated generation is regarded as the guarantee of the future. A person's worldview, social activity, professional competence, and intellect are all shaped through education. In today's era of globalization and competitiveness, every nation strives to train specialists equipped with modern knowledge and skills. This, in turn, fosters the formation of knowledgeable, independent, and innovative individuals. In a society with a strong education system, social stability, cultural progress, and economic prosperity are significantly higher.

Key words: education system, human capital, economic development, social stability, innovation, digital technologies, globalization, professional training, educational reforms, modern pedagogy, STEAM approach, artificial intelligence, competitiveness, sustainable development, moral values.

Аннотация: Уровень развития любого общества определяется, прежде всего, вниманием, уделяемым системе образования. В современном мире образование - это не только средство личностного развития, но и важнейший фактор социального, политического и экономического прогресса. Образованное поколение считается залогом будущего. Мировоззрение человека, его социальная активность, профессиональная компетентность и мышление формируются именно через образование. В эпоху глобализации и конкуренции каждое государство стремится готовить специалистов, обладающих современными знаниями и навыками. Это создает основу для формирования образованных, самостоятельных и инновационно мыслящих личностей. В обществе с сильной системой образования выше уровень социальной стабильности, культурного развития и экономического благополучия.

Ключевые слова: система образования, человеческий капитал, экономическое развитие, социальная стабильность, инновации, цифровые технологии, глобализация, подготовка кадров, реформы образования, современная педагогика, подход STEAM, искусственный интеллект, конкурентоспособность, устойчивое развитие, духовные ценности.

Ta'lim - bu faqatgina bilim berish jarayoni emas, balki shaxsning ma'naviy, intellektual va madaniy shakllanishida hal qiluvchi rol o'ynaydigan jarayondir. Jamiyatning taraqqiyoti inson kapitalining sifatiga bevosita bog'liq. Inson kapitali esa, o'z navbatida, sifatli ta'lim orqali shakllanadi [3, 214-b.].Rivojlangan davlatlar tajribasiga nazar tashlasak, ularda ta'lim tizimiga alohida ustuvorlik berilganini ko'ramiz. Masalan, Yaponiya, Janubiy Koreya yoki Germaniya kabi davlatlar urush yoki inqirozdan keyin ham eng katta sarmoyani ta'limga yo'naltirgan. Natijada, ular qisqa fursatda iqtisodiy jihatdan kuchli, barqaror va yuqori texnologiyali mamlakatlarga aylangan.

Ta'limning strategik vazifasi - yosh avlodni nafaqat bilim bilan qurollantirish, balki ularda Vatanga sadoqat, mas'uliyat, mustaqil fikrlash va mehnatsevarlik kabi sifatlarni shakllantirishdan iborat [4, 92-b.].Ta'lim va iqtisodiy taraqqiyot o'rtasidagi uzviy bog'liqlik

Ta'lim tizimi kuchli bo'lgan jamiyatda iqtisodiy rivojlanish sur'atlari ham yuqori bo'ladi. Chunki bilimli insonlar mehnat unumdorligini oshiradi, innovatsiyalarni ishlab chiqadi va yangi texnologiyalarni amaliyotga tatbiq etadi. Shuning uchun ta'lim - iqtisodiy o'sishning harakatlantiruvchi kuchi sifatida qaraladi [5, 178-b.].

Misol uchun, Finlyandiya dunyoda ta'lim sifatiga ko'ra ilg'or o'rinlardan birini egallaydi. Bu mamlakatda iqtisodiy resurslar ko'p bo'lmasa-da, yuqori malakali kadrlar tufayli innovatsion iqtisodiyot shakllangan. O'zbekiston ham oxirgi yillarda aynan kadrlar salohiyatini oshirish

orqali raqobatbardosh iqtisodiyot sari odimlamoqda [6, 203-b.].Ta’limning iqtisodiyotga ta’siri uch asosiy yo‘nalishda namoyon bo‘ladi:

• Inson kapitali sifatini oshirish - malakali ishchi kuchi shakllanadi.
• Ishlab chiqarish samaradorligini ko‘tarish - raqobatbardoshlik ortadi.
• Innovatsion rivojlanishni jadallashtirish - yangi texnologiyalar yaratiladi.

Ta’lim tizimini modernizatsiya qilish - davr talabi

XXI asrda ta’lim tizimi ilgari bo‘lgan shakldan tubdan farq qiladi. Axborot texnologiyalari, raqamli platformalar, sun’iy intellekt, masofaviy ta’lim kabi yangiliklar o‘quv jarayoniga kirib keldi. Shuning uchun ta’limni zamonaviylashtirish - nafaqat zarurat, balki strategik ehtiyojdir [7, 55-b.].

O‘zbekiston Respublikasida so‘nggi yillarda ta’lim sohasida ko‘plab islohotlar amalga oshirilmoqda. Maktabgacha ta’lim muassasalarini kengaytirish, umumiy o‘rta ta’lim sifatini oshirish, oliy ta’limga qabul kvotalarini kengaytirish va xorijiy tajribani joriy etish bu boradagi muhim qadamlar bo‘ldi.Yangi avlod darsliklari, STEAM yondashuvi, mustaqil ta’lim ko‘nikmalarini rivojlantirish, xalqaro standartlarga mos ta’lim dasturlari - bularning barchasi jamiyat taraqqiyotiga xizmat qiladi [8, 146-b.].

Ta’lim va ijtimoiy barqarorlik: Sifatli ta’lim nafaqat iqtisodiy, balki ijtimoiy barqarorlikning ham kafolatidir. Bilimli va ongli fuqarolar huquqiy jamiyatning shakllanishida faol ishtirok etadi. Ular qonunlarga rioya qiladi, ijtimoiy jarayonlarda befarq bo‘lmaydi va jamiyatning rivojlanishiga hissa qo‘shadi [9, 72-b.]. Bundan tashqari, ta’lim savodxonlik darajasini oshiradi, jaholat va ekstremistik qarashlarga qarshi eng samarali vosita bo‘lib xizmat qiladi. Shuning uchun ham BMT va UNESCO kabi xalqaro tashkilotlar ta’limni inson huquqlarining asosiy elementi sifatida e’tirof etgan.

Kelajak sari - ta’limga investitsiya: Yosh avlodning bugungi olgan ta’limi - ertangi kunning taraqqiyoti demakdir. Maktab, kollej va oliy ta’lim muassasalarida shakllanayotgan bilim, ko‘nikma va qadriyatlar mamlakatning iqtisodiy, siyosiy va madaniy kelajagini belgilaydi. Shu bois, har bir davlatning eng to‘g‘ri strategiyasi - bu ta’limga sarmoya kiritishdir [10, 190-b.].Kuchli ta’lim tizimi - kuchli iqtisodiyot, mustahkam ijtimoiy tuzum va barqaror taraqqiyotning kafolati bo‘lib qolaveradi.

Ta’lim insonni tarbiyalaydi, tafakkurini kengaytiradi, uning mehnat bozorida raqobatbardoshligini oshiradi va jamiyatga foydali shaxs sifatida shakllantiradi. Shu bois, ta’limga bo‘lgan sadoqat va e’tibor - bu aslida kelajakka bo‘lgan sadoqatdir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abdullayev A. Ta’lim va taraqqiyot. - Toshkent: Fan, 2019.
2. Akhmedova M. Zamonaviy ta’lim tizimi. - Toshkent: Universitet, 2020.
3. Bekmurodov B. Inson kapitali va ijtimoiy taraqqiyot. - Toshkent: Yangi asr avlodi, 2021.
4. Brown P. Education and Economic Development. - London: Oxford Press, 2018.
5. Karimov I. Kelajak bunyodkorlari. - Toshkent: O‘zbekiston, 2016.
6. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining qarori. Ta’lim tizimini rivojlantirish strategiyasi. - Toshkent, 2022.
7. Rahimov S. Fuqarolik jamiyatida ta’limning o‘rni. - Toshkent: Adolat, 2017.
8. Smith J. The Power of Education. - New York: Springer, 2019.